

„IBA KRISTUS“ (SOLUS CHRISTUS): **áno!**

„iba Vianoce“ (či dokonca „iba Štedrý večer“): **nie!**

Čo s týmto trochu čudným nadpisom? Ako mu rozumieť? Odpovedať by sa dalo napríklad aj takto: „Je pravda, že platí SOLUS CHRISTUS, ale musí to byť TOTUS CHRISTUS!“ Avšak ani takáto odpoveď asi nebude mnohým čitateľom zrozumiteľnejšou ako samotný titul článku. Tu je teda podrobnejšie a zrozumiteľnejšie vysvetlenie:

Zásadu „iba Kristus“ (resp. „jedine Kristus“, lat. „solus Christus“) hlásajú mnohí renomovaní teológovia (najmä protestantskí), a treba povedať, že oprávnene; znamená, že jedine Kristus je základom našej spásy, je našou „cestou“ do (večného) života. Toto konštatovanie sa opiera o mnohé biblické texty. Spomeniem aspoň niektoré:

„...tak Boh miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v neho.“ (J 3,16).

Ježiš prehlásil: „Ja som cesta, pravda a život. Nik neprichádza k (nebeskému) Otcovi, ak len nie skrze mňa“ (J 14,6). Tieto Ježišove slová znamenajú, že on nám priniesol Božiu **pravdu** – pravdivo (správne) interpretoval Božie slovo (opravil jeho falošnú zákonícku a farizejskú interpretáciu) a oznámil (sprostredkoval) nám Božiu vôľu. Týmto, ako aj svojím príkladom (poslušnosťou, oddanosťou Bohu a láskou, službou ľuďom) nám ukázal **cestu** k Bohu (cestu, ktorú človek po svojom páde opustil a nedokázal opäť nájsť). Jedine v návrate k Bohu, a to cestou, ktorú nám ukázal Ježiš, je naša záchrana – spása, t.j. **život** (naplnenie zmyslu tohoto života, ale hlavne naplnenie nádeje večného života).

Apoštol Pavel píše Timoteovi (a prostredníctvom svojho listu, ktorý je súčasťou Biblie, aj nám všetkým): „Jeden je Boh a **jeden je aj prostredník medzi Bohom a ľudmi, človek Kristus Ježiš**...“ (1Tim 2,6).

Teda každý kto rešpektuje Božie slovo (a človek nemôže byť kresťanom, ak nerešpektuje to, čo je napísané v Biblii), musí uznať, že „solus Christus“ platí. On je jediný *prostredník* (slovami Pavla), *cesta* (slovami samotného Ježiša) k Bohu. Nie sú potrební žiadni iní prostredníci („orodovníci“, „svätí“), žiadne iné cesty (učenia, kulty). Tie „iné cesty“ nielenže sú zbytočné, ale sú aj nebezpečné: často totiž vedú nie k Bohu, ale od Neho (k modlám, ktoré Boh nenávidí).

No to stručné heslo „iba Kristus“ nesie sebou aj isté riziko: nebezpečenstvo zredukovania viery na nejakú intelektuálnu alebo emotívnu záležitosť, alebo sústreďenie sa len na „časť Krista“ – na niektorý príbeh, udalosť z jeho života, poprípade na niektorý jeho výrok: napr. na pamiatku jeho narodenia – Vianoce (či dokonca iba na účasť na štedrovečerných službách Božích), poprípade na pripomínanie si jeho smrti („pašie“), sústreďenie sa iba na jeho kríž,¹⁾ alebo na niektoré jeho slová (naviac často vytrhnuté z kontextu). A práve preto treba so „solus Christus“ jedným dychom vyznať aj „totus Christus“ (celý Kristus)!

Medzi Betlehemom a Golgotou (jasličkami a krížom) je 33 rokov Ježišovho života, ale pre nás sú dôležité najmä posledné tri roky (zaznamenané pomerne podrobne v štyroch evanjeliách NZ), teda časový úsek od jeho pokrstenia vodou (Jánom), ale i Duchom (Bohom)²⁾ (Mk 1,10) po jeho obvinenie (židovským Sinhedri- nom), odsúdenie (Pilátom) a popravu (rímskymi žoldnieri) – po Ježišovu smrť na

kríži, a následné jeho vzkriesenie (Bohom). Boli to tri roky Ježišovej intenzívnej služby: *evanjelizácie, hlásania radostnej zvesti o príchode Božieho kráľovstva, učenia* (a opravovania falošnej zákoníckej interpretácie Písma), *upozorňovania, vystríhaní, volania na pravú* (hoci „úzku“, neraz nepohodlnú) *cestu k Bohu*; ale aj roky robenia „*znamení*“ (zázrakov), ktorých účelom bolo nielen **dokázať jeho božské poverenie**, ale aj, ba najmä, **pomáhať trpiacim** (nasycovanie hladných, posilňovanie slabých, ustrašených, uzdravovanie chorých, dokonca kriesenie mŕtvych), a v neposlednom rade **ukázať príklad** jeho nasledovníkom, ako sa v praxi realizuje láska k Bohu a k blížnym.

Tie tri roky Ježišovej služby priniesli teda jeho učeníkom – a, prirodzene, aj nám – najmä dve veci, ktoré nemožno ignorovať: **jeho učenie a jeho príklad**. Nikto nemôže tvrdiť o sebe, že je kresťanom (t.j. Kristovým nasledovníkom), ak nepozná (alebo nerešpektuje) jeho učenie, a ak sa neusiluje žiť podľa jeho príkladu.

Samozrejme, že jednotlivé konkrétne udalosti v Ježišovom živote (teda aj jeho narodenie,³⁾ jeho ukrižovanie,⁴⁾ jeho vzkriesenie⁵⁾ a pod.) si možno osobitne pripomínať, no zredukovať svoje „kresťanstvo“ iba na „slávenie“ týchto sviatkov, alebo vidieť celý význam Kristovho poslanie iba v udalostiach, ktoré si v tieto sviatky pripomíname, znamená v podstate ignorovať hlavnú časť toho, čo nám Ježiš priniesol, znamená to opustiť onú „cestu“, ktorou je Kristus.

Ľudia (a týka sa to aj vážených teológov) sa často dopúšťajú jednej závažnej chyby: keď chcú zdôrazniť, vyzdvihnúť niektorú časť celku, neraz prehŕňajú, a tak vedome alebo podvedome potláčajú (v krajnom prípade ignorujú) ostatné časti tohto celku.

Uvediem dva príklady, ktoré sa možno niektorým nebudú veľmi pozdávať, pretože sa týkajú evanjelických teológov (prvá dokonca nášho reformátora). Fakty sú však fakty, nemali by sa zamlčovať; pravdaže, treba mať pritom na pamäti, že ojedinelý nešťastný výrok človeka (čo ako váženého, predsa však len človeka!) nijako nemôže znevážiť jeho celkové dielo:

M. Lutherovi vyčítajú jeho kritici (tentoraz oprávnene) výrok „Pecca fortiter sed fortius fide et gaude in Christo“ (doslova: „Hreš smelo, ale ešte smelšie ver a raduj sa v Kristu“). Luther „v zápale boja“ pri zdôrazňovaní reformačnej zásady „ospravedlnenia z viery“ použil túto hyperbolu („nadsázku“), hoci celkom iste tým nechcel nikoho povzbudzovať k vedomému „hrešeniu“, prestupovaniu Božích príkazov a nariadení, či dokonca k rúhaniu. Veď o tom svedčí nielen jeho život, ale aj stovky iných jeho prehlásení a spisov. Tentoraz však prehnal, a chytili sa toho niektorí ľudia – jednak jeho nepriatelia (aby ho mohli znevažovať), jednak tzv. „pohodlní kresťania“, ktorí by radi získali nádej spásy (večného života v Božom kráľovstve), ale pritom sa nechcú vzdať svojho nemravného, lakomého alebo bezohľadného života tu na zemi. Darma však bude človek „smelo veriť“, ak bude šliapať po Kristovi, po jeho zásadách, učení, ak bude ignorovať jeho výzvy k pokániu, obráteniu, k zmene mysle,⁶⁾ ak neprijme „celého Krista“.

Druhý príklad je ešte závažnejší, pretože nejde iba o „prerieknutie“ (vyslovenie niečoho „v zápale boja“), ale o postoj, presvedčenie. V čase po Lutherovej smrti došlo medzi teológmi k vážnym sporom, ktoré dosiahli taký stupeň, a takú formu, že sa hovorilo o „rabies theologorum“ („besnote teológov“).⁷⁾ V tom čase tvrdil jeden protestantský teológ (menoval sa Amsdorf), že *dobré skutky* nielenže sú nepotrebné, ale že dokonca *škodia spásu*. To už bolo naozaj priveľa – bolo to nielen popretie zásady lásky k blížnym, ale mnohí to mohli chápať (a aj to chápali) ako „vý-

zvu“ k bezohľadnosti, nemravnosti. Takáto „teológia“ nielenže sa protiví všetkému, čo Ježiš hlásal, ale protiví sa aj zásadám učenia apoštola Pavla, na ktorého sa títo „teológovia“ odvolávali.⁸⁾ Uvediem tu aspoň niekoľko (z mnohých) Pavlových výrokov, ktoré jasne ozrejmujú jeho skutočné zmýšľanie o dobrých skutkoch (t.j. o tých, ktoré sa týkajú vzťahu kresťana k Bohu a k ľuďom, t.j. jeho zbožnosti, mravnosti, lásky k blížnym), teda nebude reč o tzv. „kultických skutkoch“ (ku ktorým Pavel naozaj zaujímal kritický, až odmietavý postoj).

Pripomenutím biblickej zásady, ktorú nachádzame už v SZ (3M 19,18) a ktorú zdôrazňoval aj Ježiš (Mt 5,43; 19,19; 22,39; Mk 12,31; Lk 10,27) „**Miluj blížneho ako seba samého**“ (G 5,14) Pavel jasne ukázal, aký vzťah k druhým ľuďom sa od kresťana vyžaduje – je to vzťah, založený na konaní dobra (dobrých skutkoch).

A ďalej môžeme v Pavlových listoch čítať: „...*nech nikto nehľadí, čo jemu prospeje, ale čo prospeje inému*“ (1Kor 10,24); „*Čo človek rozsieva, to bude aj žať... ..dokiaľ máte čas, čiňte dobre všetkým*“ (G 6, 7.10); „*Neochabujte činiť dobre*“ (2Tes 3,13 a pod.: 1Tim 2,10; 5,8; 6,18); „...*žiadam si, toto zdôrazňuj: aby tí, čo uverili Bohu, snažili sa konať dobré skutky*“ (Filom 3,8). Na iných miestach apoštol Pavel vymenúva niektoré skutky lásky a prejavy pravého kresťanského života (môžeme ich nazvať aj „kresťanské cnosti“): *skromnosť, službu, úprimnosť, štedrosť, ochotu, horlivosť, bratskú lásku, úctivosť, usilovnosť, vrúcnosť, trpezlivosť, pohostinnosť, pravidelnú modlitbu, službu Pánu (Bohu), neodplácanie zlým za zlé, účasť, súcitie s inými („radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi“), vystríhanie sa pomsty, premáhanie zlého dobrým atď.* (1Tes 4,9; 5,14-22; R 12, 1-21; 13,8-10 a i.).

To, že konanie dobrých skutkov vyžaduje Boh, by malo byť jasné každému, kto pozná Písmo; veď celým Božím slovom (Starou i Novou zmluvou) sa ako červená niť tiahnu výroky, napomenutia, výzvy prikazujúce konať dobro a zakazujúce zlo; a sú tam aj mnohé príklady dobrých i zlých činov ľudí a ich následkov. Kde to teda Amsdorf vzal, že „dobré skutky škodia spásu“? Bola to „iba“ nevedomosť, či tento jeho výrok bol „inšpirovaný“ najväčším Božím odporcom (o ktorom tiež máme v Písme – v SZ i NZ – dosť správ a výstrah)?

Pravdou je pravý opak Amsdorfovho výroku: „spásu škodí“ „viera“ bez skutkov lásky, formálne „uctievanie“, konanie prázdnych kultických úkonov – teda „mŕtva viera“ (tak ju nazval ap. Jakub, brat Ježišov a po jeho ukrižovaní vedúca osobnosť jeruzalemského zboru). Taká „mŕtva viera“ a „prázdna nábožnosť“ nielenže nič neznamená, ale škodí. Napríklad aj tým, že odvádza od vecí podstatných a potrebných (medzi ktoré patria, okrem iného, aj dobré skutky), a pritom prináša falošné uspokojenie. Dobré skutky (ak ich správne chápeme), teda skutky lásky k Bohu a ľuďom sú (musia byť!) súčasťou viery. Veľmi dobre to vedel aj Luther, ktorému niektorí vyčítajú, že odmieta dobré skutky; svedčí o tom tento jeho výrok: „*Nemožno oddelovať skutky od viery, tak ako nemožno oddeliť žiar a svetlo od ohňa.*“

Pravdaže, *pre nás sú najdôležitejšie slová nášho Pána a Spasiteľa.* Ježiš Kristus nielenže nepovzbudzuje svojich poslucháčov, aby „smelo hrešili“ („pecca fortiter“), ale naopak veľmi dôrazne ich pred hriechom vystríha; dokonca Dekalóg interpretuje oveľa prísnejšie ako to robili (inak prísni a horliví) farizeji a zákonníci. Podľa neho nielen „skutkové naplnenie“, ale už úmysel je hriechom: porušením príkazu „nezabíjaš“ je napríklad už nenávisť (veď tá je prvým krokom na ceste k prekročeniu tohoto Božieho príkazu), podobne porušením zákazu smilstva je už hriešna túžba po nemanželskom partnerovi, pretože aj ona je súčasťou cesty, vedúcej

k skutkovému naplneniu (Mt 5,21-22.27-28). **Hreši sa teda nielen rukami, ale aj mysl'ou, a pravdaže, aj ústami:** „*kto by sa rúhal proti Duchu (Božiemu), tomu sa neodpustí (Mt 12,31).*

Viera, spočívajúca iba v proklamovaní („mŕtva viera“), teda nie v činoch (v skutkoch lásky a v mravnom živote), nikomu nepomôže: „*Nie každý, kto mi hovorí ‚Pane, Pane‘ vojde do kráľovstva nebeského, ale (iba ten) kto činí (plní) vôľu môjho Otca nebeského...*“ (Mt 7,21n).

Na otázku zákonníka „ktoré prikázanie je prvé zo všetkých (t.j. najdôležitejšie)?“ Ježiš cituje tzv. „sumu zákona“ (ktorú obsahuje už SZ): „**Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého srdca, z celej duše, z celej mysle a z celej sily.** a druhé (v poradí dôležitosti) je toto: **Milovať budeš blízkeho ako seba samého.**“ (Mk 12,28-31). Čo znamená milovať Boha? Predovšetkým ctiť si Ho a rešpektovať Ho, teda najmä **plniť Jeho vôľu, Jeho príkazy:** „**Kto ma miluje, zachováva moje prikázanie.**“ (J 14,15.21-24). A milovať blízkeho ako seba, znamená nielen chcieť, ale aj konkrétne mu robiť dobre – robiť iba to, čo mu prospeje (pravdaže, nielen jeho telu, ale i jeho duchu!), byť k nemu milosrdným, odpúšťať mu, „*lebo ak ľuďom odpustíte ich previnenia, aj Vám odpustí váš Otec nebeský; ale ak neodpustíte ľuďom, ani vám váš Otec neodpustí*“ (Mt 6,14-15).

Jednoznačne (a nekompromisne) vyznievajú aj tieto Ježišove prehlásenia a výstrahy: „...*ak chceš vojsť do života* (t.j. ak chceš získať večný život), **zachovávaj prikázania...**“ (Mt 19,17n). „*Každý, kto počúva tieto moje slová a plní ich, podobný je múdremu mužovi, ktorý si postavil dom na skale...* A každý **kto počúva moje slová a neplní ich, podobný je mužovi bláznovi, ktorý si postavil dom na piesku...**“ (Mt 7,24-27) ...veď „**slovo, ktoré počujete, nie je moje, ale Otcovo, ktorý ma poslal.**“ (J 14,24).

Takto, priamo a jasne, inokedy zase obrazne (v podobenstvách) – Ježiš formuloval svoje učenie, príkazy, napomenutia. Ony sú súčasťou toho, čo vyjadrujeme výrazom „TOTUS CHRISTUS“. Bez prijatia „celého Krista“ nemôžeme byť jeho skutočnými nasledovníkmi a nemôžeme sa ani utešovať falošnými nádejami. Aby sme však poznali „celého Krista“ nezaobídeme sa bez čítania (či skôr štúdia) Božieho slova, najmä štyroch evanjelií; celkom iste nám nestačí to čo sme si zapamätali z hodín náboženstva alebo z prípravy na konfirmáciu (ak sme vôbec tieto „školenia“ absolvovali), ba nestačí nám ani pravidelná návšteva kostola (hoci je veľmi potrebná a užitočná), a už vonkoncom nestačí raz do roka, napr. na Štedrý večer, navštíviť kostol kvôli „zachovaniu tradície“ (ako súčasť akéhosi „folklóru“).

Celkom iste nám na spásu stačí Kristus – SOLUS CHRISTUS, ale musí to byť celý Kristus – TOTUS CHRISTUS: prijmi ho teda celého – nielen to dieťaťko v jaslách (vianočného Ježiška), ani nie iba toho strápeného, umučeného na kríži (veľkopiatočného), ale aj, ba najmä, toho živého, silného, vyvýšeného Krista, ktorý nám prináša *pokoj* (J 14,27) a úľavu – „*odpočinutie*“ (Mt 11,28), ale aj požiadavky – „*jarmo, bremeno*“ (Mt 27,30), hoci „*lahodné a ľahké,*“ a nakoniec *súd* (J 5,22). Nemôžeš si vyberať iba niečo – to, čo sa ti momentálne hodí, alebo páči: buď máš Krista celého (patríš mu, a môžeš teda prijímať všetko dobré, čo viera v neho prináša, radowať sa a očakávať naplnenie jeho zaslúbení), alebo ho nemáš vôbec (a potom tvoje „kresťanstvo“ je len fasádou, za ktorou je hlboká prázdnota, z ktorej nemáš žiaden úžitok ani v súčasnom, ani v budúcom živote).

Oveľa podrobnejšie sa o týchto veciach (ale aj o iných duchovných otázkach) môžete dočítať v knihách, ktorých zoznam nájdete na výveske v hlavnom vchode do nášho kostola.⁹⁾

Poznámky:

- ¹⁾ Existuje tzv. „teológia kríža“, ktorá svojrázne interpretuje posolstvo NZ: redukuje christológiu, všetko podriaďuje jedinej myšlienke, názoru – tzv. kompenzačnej alebo satisfakčnej teórii Ježišovej obete. Stručne a trochu zjednodušené: tieto teórie (tvorcom „satisfakčnej“ teórie je Anselm, scholastický teológ, žijúci v 12. stor.) tvrdia, že Boh iba preto poslal svojho Syna na svet, aby podstúpil strašnú a potupnú smrť na kríži, a tým mu „zaplatil“ (resp. „dal satisfakciu“) za ľudské hriechy. Všetko ostatné (Kristova kerygma, jeho učenie, jeho služba, jeho príklad) je vlastne v „teológii kríža“ druhoradé.
- ²⁾ Boží „krst Duchom“ býva v Biblii pomenovaný aj inými výrazmi, napr. „pomazanie“ (aj slovo „Kristus“ znamená „Pomazaný“), „naplnenie Duchom“, „zostúpenie Ducha (Svätého, Božieho) na (do) človeka (ľudí)“ a pod.
- ³⁾ Vianoce sú síce pripomenutím si Ježišovho narodenia, nie sú však jeho „narodeninami“ (v tom zmysle ako ich my bežne chápeme): Ježiš sa celkom iste nenarodil 25. decembra (kedy si pripomínajú jeho narodenie kresťania na Západe), ani 6. januára (kedy si jeho narodenie pripomínajú kresťania na Východe), a s istotou tiež vieme, že to nebolo presne na začiatku nášho letopočtu (to znamená, že Ježiš sa nenarodil práve pred 2008 rokmi, ale pravdepodobne pred 2014 rokmi, teda v roku 6 pr.n.l.).
- ⁴⁾ Ježiš sa obetoval, aby splnil úlohu, ktorou ho poveril Otec. Ale zredukovať jeho úlohu iba na túto obeť (na jeho smrť na kríži) – ako to robia niektorí teológovia, zástancovia vyššie spomenutých teórií („kompenzačnej“ a „satisfakčnej“) –, je nielen zjednodušením christológie (náuky o Kristovi), ale je znevažovaním celej služby nášho Pána a Spasiteľa, ba je dokonca karikovaním Boha – nášho nebeského Otca (lebo sa znižuje Jeho milosť a láska, o ktorých svedčí celé Božie slovo). Podrobnejšie o tom píšem vo svojich knihách, napr. v „Solus Christus – totus Christus“ (pozri www.knihy-benjan.sk).
- ⁵⁾ Pamiatkou vzkriesenie je vlastne nielen Veľká noc, ale aj každá nedeľa (Rusi majú dokonca pre nedeľu názov „voskresenje“, t.j. „vzkriesenie“).
- ⁶⁾ Grécke slovo *metanoia*, ktoré je použité v origináli Novej zmluvy sa do slovenčiny prekladá obyčajne výrazmi „pokánie“ alebo obrátenie“, no doslovne znamená „zmena mysle“.
- ⁷⁾ Tzv. „Formula svornosti“, ktorá je súčasťou „Symbolických kníh“ mala tento spor (na základe rôznych kompromisov) ukončiť, a čiastočne, i keď nie úplne, sa jej to aj podarilo.
- ⁸⁾ Kto pozorne číta Pavlove listy, vie, že rozlišoval dvojaké skutky: *kultické* (ako bola napr. obriezka, dodržiavanie pôstu, resp. „kóšer“ stravy, svätenie niektorých sviatkov a pod.), a iné – nazvime ich *dobré skutky* – čiže skutky lásky vo vzťahu k blížnym, mravný a zbožný život, t.j. v podstate zásady založené na dodržiavaní prikázaní Desatora. Tie prvé (kultické) pokladá za zbytočné, ba škodlivé, tie druhé (dobré) považuje za samozrejmé, a opakovane vyzýva kresťanov k ich dodržiavaniu.
- ⁹⁾ Podrobné informácie o knihách nájdete na www.knihy-benjan.sk, kde si ich môžete aj objednať (objednať si ich, pravdaže, môžete aj prostredníctvom nášho farského úradu).

Milan Beňo (benJan)

Medzi Ježišovými jasličkami a krížom je jeho služba: učenie, uzdravovanie, kriesenie mŕtvych, znamenia (zázraky), ktoré boli nielen dôkazom jeho božského poverenia, ale aj prejavmi jeho lásky a pomoci (služby) ľuďom.

M.B. (bJ)

PRAVDA, KRÁSA, VIERA

sú hlavnou témou aj ďalších dokumentov, ktoré si môžete
bezplatne stiahnuť vo formáte **PDF**
alebo **PPS** („prezentácie“), ak kliknete na:

www.knihy-benjan.sk/pps.htm

Ak na tejto webovej stránke kliknete na
„**zoznam kníh a cenník**“ alebo na „**anotácie kníh**“,
prejdete do **ponuky kníh s duchovnou**
a medicínskou tematikou.

MB.BENJAN